

HOFFMAN'S HONGER

De citaten van Baruch de Spinoza zijn ontleend aan: W.N.A.
Klever, *Spinoza. Verhandeling over de verbetering van het verstand.*
Ambo, Baarn 1986.

HOOFDSTUK EEN

De nacht van 21 juni 1989

Freddy Mancini had vier steaks verorberd bij de Hongaar, maar hij had honger toen hij door de gang naar zijn hotelkamer sjokte. Het was warm in Europa. Freddy's enorme buik hing zwaar onder zijn zwetende borstkas, de op maat gemaakte spijkerbroek spande om zijn vette billen. Bobby, zijn vrouw, liep soepel naast hem. Zij verweet hem dat hij vanavond zijn dieet had verknald.

'Verknald! Freddy, leer je 't dan nooit? De afgelopen dagen hield je je netjes aan de regels – en nu? Je zult 't nooit leren jij.'

In zijn maag voelde Freddy de schaamte branden. Maar de honger bleef zeuren, honger naar vervulling en eeuwigdurende bevrediging. Hij had een keer gelezen dat een speciale maagzenuw het hongergebied in de hersenen deed sidderen. Een verklaring van rationalisten en optimisten.

De diëtiste had hem een paar maanden geleden thuis in San Diego iets anders gezegd.

'Hoe lang kom je nou al bij me, Freddy? Drie jaar?'

'Drieëneenhalf. Bijna vier.'

'Zo lang al?'

'Wat wilde je zeggen, Sandy?'

'Elk pondje gaat door 't mondje, dat weet je, maar er zit bij iedereen ook iets in z'n hoofd dat 'm dik maakt. Maar bij jou, Freddy, bij jou zit 't *allemaal* in je hoofd. Bij jou is honger iets mentaals.'

Het had toen magisch geklonken en hij had onnozel geknikt. Hij had zich achter het stuur van zijn Chrysler New Yorker geperst en zich op weg naar het kantoor vanwaaruit hij zijn twaalf wasserettes regeerde afgevraagd wat dan precies die honger in zijn kop teweegbracht. De airconditioning van de auto had koele lucht langs zijn zweetende wangen geblazen. Hij was succesvol en hij hield van Bobby, ze hadden drie fatsoenlijke kinderen opgevoed die goed getrouwd waren en op hun beurt een gezin hadden gesticht, ze bewoonden een mooi huis met zwembad, ze reden in een Chrysler, een Dodge en een Jeep Cherokee, hij was een goed vaderlander en betaalde zijn belastingen en stemde republikeins, maar hij had een onvolkomenheid: hij woog driehonderdvijftig Amerikaanse ponden. Alles wat hij at bleef aan zijn lijf hangen. En onderweg in zijn Chrysler, met de woorden van de diëtiste nog in zijn oren, turend over de weg die zinderde onder de gloeiende zon van Californië, had hij plotseling bedacht dat hij niet gelukkig was. Deze gedachte bracht hem in verwarring. Hij had de auto naar een parkeerterrein van een K-Mart gestuurd en minuten voor zich uit gestaard. 'Ik ben niet gelukkig,' mompelde hij ontdaan. Hij had alles maar hij was niet gelukkig. En meteen voelde hij zich schuldig dat hij zich niet gelukkig noemde. Bobby! – ze zou geschokt zijn als hij haar straks vertelde dat er iets ontbrak. Hij hield niet meer van haar. Of nee, hij hield nog steeds van haar, zeker, net als van hun kinderen en van zijn wasserettes en zijn auto's en huis en twee katten, maar er ontbrak iets. Mijn god, wat ontbrak er dan?

Het was nooit eerder tot hem doorgedrongen dat de dingen zo gecompliceerd waren. Hij wist niet wat hij miste. En daarom had hij honger, concludeerde hij met verpletterende helderheid.

Onwillekeurig bewoog zijn hand naar het contact, maar hij reed niet weg. Achter de ruiten van de supermarkt schemerden de rekken met levensmiddelen. Hij had een snijdende honger. Hij vocht zich de auto uit en liep de supermarkt in. Hij kocht handenvol

repen, zakjes, builen. In de auto schrokte hij alles naar binnen. Op de passagiersstoel groeide een berg verpakkingsmateriaal.

Freddy Mancini had beseft dat vanaf die dag alles anders zou zijn. Aan de buitenkant was niets te zien, maar in zijn hoofd had een omwenteling plaatsgegrepen, een revolutie zoals op Cuba, en hij zou voor de rest van zijn leven in eenzame stilte het gevoel dragen dat hij een tragisch en ongelukkig mens was, iemand die alles had en toch te kort kwam. Hij had gerild in de koele auto, zijn gezicht in een open zak geduwd en op de zoute chips zijn tranen laten vallen.

Bobby opende de deur van hun kamer in Hotel International in Praag. Freddy volgde haar. De warmte van de dag ademde nog uit de muren. Zelfs de vier zwangerschappen hadden Bobby's figuur ongerept gelaten, ze had de gestalte van een achttienjarige. Natuurlijk had haar huid geleden, maar als zij over het strand ging, wierpen de pubers broeierige blikken op haar topje en kont. Ze bezwoer hem dat hij morgen zou boeten voor de vier steaks.

'En ze waren niet eens te vreten!' riep ze vertwijfeld, 'wat was 't nou helemaal? Stukjes leer die je niet eens 'n hond voorzet! En jij zet er je tanden in alsof je zo arm bent dat je de laatste jaren alleen maar hebt staan kijken bij de slagers! Jezus Freddy je moet afvallen, Sandy en dokter Friedman hebben je verteld dat je eind volgende week twee kilo lichter moet zijn. Twee kilo maar! En wat gebeurt er? Je bent twee kilo zwaarder! Als je morgen iets durft te eten sla ik het persoonlijk uit je mond. Voor je eigen bestwil.'

'Ik had honger,' zei hij. 'Ik had niet geluncht.'

'Jezus man! Je komt nou al honderd jaar bij Sandy en nog steeds hou je je niet aan de regels! Hoe vaak moet ik 't jou nog zeggen? 'n Miljoen keer? 'n Miljard? Je kunt beter wèl lunchen. Maar *licht*. En dan 's avonds gewóón. Maar niet dit geprop. Wil je dood op je negenveertigste?'

Ja, antwoordde hij stil voor zichzelf.

Ze liep de badkamer in en Freddy liet zich in een stoel zakken.

Het hout kraakte toen hij zijn achterwerk tussen de leuning en de eerste tegel in de badkamer verleende Bobby's stem een metalige echo. Hij luisterde niet.

Zij had hem meegesleurd op deze reis, vier weken die een vermogen kostten. Sandy en dokter Friedman hadden het aangeraden, ze zeiden dat hij zijn vaste patronen moest doorbreken, dat het hem zou helpen bij het afvallen, en Bobby had ingeschreven voor een groepsreis.

Hij was de tel kwijt, dit was het zoveelste hotel. Vanochtend vroeg waren ze vanuit Wenen in een bus met airco en bar en weg vertrokken en de rit had vijf uur geduurd. Eén uur hadden ze aan de grens gewacht terwijl de bus werd uitgekamd door sombere mannen met machinegeweren. In Praag hadden ze ingecheckt in Hotel International en daarna een toer door de stad gemaakt, langs de burcht met kerken en paleizen waarin de regering zat, langs een rivier en gebouwen die hij weer vergeten was.

Hun hotel was een pompeus bouwwerk waarvan de stijl volgens de Oostenrijkse gids in het Westen 'empire stalinique' werd genoemd. De hal beneden was ruim, met brede pilaren, een massale receptie, versleten kleden op de marmeren vloer, zithoeken met plompe meubels, dit alles gedompeld in een penetrante geur van doorgekookte kool, en ofschoon het gebouw en de brede gangen anders suggereerden waren de kamers benauwend klein. Dit was geen Hilton, niet eens een Ramada Inn of een Howard Johnson. Hun bus was comfortabeler.

In het andere bed ademde Bobby rustig en gelijkmatig. De honger stak als een bajonet in zijn maag en sneed door zijn hart naar zijn keel. De slaap kon hem niet verlossen. Hij hoorde de lucht door zijn neusgaten gieren. Zijn vette borst zwoegde. Hij nam een andere houding aan en vocht zich omhoog, trok al die lagen en kwabben met zich mee. Het matras zuchtte toen hij zich uitgeput en naar lucht happend liet vallen. Het laken kleefde op zijn huid.

Zijn gezwoeg 's nachts kon Bobby niet meer uit haar dromen

sleuren. Na moeizame jaren van gewenning aan zijn geluiden was alleen de bulderende wekker van Bell & Howell in staat haar terug te roepen uit het verre land dat ze na het uitdoen van het leeslampje bezocht. Ze hadden het ding helemaal uit San Diego meegenomen zonder erbij stil te staan dat die arrogante Europeanen al jaren heilig deden over één Europa maar nog steeds niet zoiets banaals als één stekker en één voltage hadden afgesproken.

Freddy vroeg zich af hoeveel jaren verstreken waren sinds ze de laatste keer hadden gevreeën. Het was al een aflopende zaak geweest na de miskraam en toen ze van de laatste in verwachting raakte draaide Bobby definitief de kraan dicht. Freddy begon uit te zetten. Hij begreep dat er een verband bestond tussen het ontbreken van sex en zijn omvang, maar het was te simpel om te stellen dat hij een normaal gewicht zou krijgen als ze weer wekelijks de liefde zouden bedrijven. Hij beseftte dat hij er fysiek niet meer toe in staat was.

Zuur speeksel spoelde door zijn keel, hij slikte. De afgelopen avond hadden ze een Hongaars restaurant bezocht vlak bij het Václavské Namesti, het plein in het hart van de stad. Bijna iedereen had de grijze lap die op de menukaart werd omschreven als 'first class sirloin steak with gypsy sauce' laten passeren, maar Freddy had er drie van zijn burens overgenomen. Sommigen hadden zich voorbereid op de kwaliteit van het communistische eten en toverden Hershey Bars en Marsen in familieverpakking uit hun nylon heuptassen, en een autodealer uit Wisconsin, Browning heette die, had gezworen dat er in het hotel hamburgers met ketchup te krijgen waren.

Moeizaam verliet hij het bed. Bobby ademde ongestoord. Ze dwaalde door landen die hij nooit zou betreden. Na deze reis zou hij voor altijd in Amerika blijven. Natuurlijk vond hij het interessant, al die oude steden en die historie en traditie en zo, maar hij voelde zich hier verdoemd. Tsjechoslowakije was een ontwikkelingsland.

Zo stil mogelijk kleepte hij zich aan. Hij hoorde in de stilte van het hotel zijn briesende ademhaling. Elke beweging werd gevolgd door een zware luchtstoot, alsof er een stoommachine in zijn longen zat. Hij verliet de kamer.

Aan het einde van de gang zat onder een stervend peertje een oude man te lezen. Hij keek op toen hij Freddy hoorde. Freddy zag ongeloof in zijn ogen en zwiarend liep hij naar de lift. Iemand uit de groep had uitgelegd dat elke verdieping vierentwintig uur per dag werd bewaakt, niet zozeer om de gasten voor ongevraagd bezoek te behoeden als wel om hun eigen mensen op afstand te houden. Zonder speciale pas kwam je hier als Tsjech niet over de drempel. De hal van het hotel was verlaten. Freddy sleepte zich over het kaalgetreden tapijt naar de receptie. Hij merkte nu twee mannen op, die naast de draaideuren van de ingang onderuitgezakt in fauteuils zaten. Veiligheidsdienst, had de gids gefluisterd. Hij voelde hun blikken in zijn lijf prikken. Niet één kledingstuk bood hem bescherming. Hij was altijd naakt.

Geen receptionist te zien. Ook geen bel om zijn aanwezigheid kenbaar te maken. Hij hield zich vast aan het zwart marmeren blad van de balie en wachtte. In een Amerikaans hotel klonk altijd muziek, hij had zich vaak afgevraagd wat de reden daarvan was. Nu begreep hij hoe verwoestend de eenzaamheid uithaalt in een doodstil gebouw. Ver weg klonken een paar dunne geluidjes uit de ingewanden van het hotel. Verder geen straatgeluiden of krakende deuren om zijn wanhopige gesnuif te overstemmen.

Thuis in San Diego limiteerde hij zijn handelingen en gebaren tot wat noodzakelijk was. Hij moest afvallen anders zou hij geen vijf jaar meer te leven hebben, maar de honger was kwellend, een wilde hond in zijn maag die woest om zich heen vrat. Hij was ongelukkig, en dat gevoel, zo wist hij nu, werd gekenmerkt door het ontbreken van hoop. Zijn onstilbare verlangen naar een staat van algehele verzadiging droeg een floers van ontroostbaar verdriet.

Hij werd ongeduldig. Riep wat. Schrok van de schelle klanken

die uit zijn mond door de hal schoten. Achter hem hoorde hij de mannen zich oprichten. En er verscheen in de deuropening achter de balie een man van zijn leeftijd, rond de vijftig, in een gekreukt pak en met toegeknepen ogen. Hij had zitten pitten.

‘Wat wilt u?’ vroeg hij zonder een spoor van vriendelijkheid. Hij nam Freddy’s lichaam in zich op.

‘Mijn vrouw heeft honger en ik vroeg me af of ze nog iets te eten kon krijgen.’

‘Alles is gesloten,’ zei de man meteen, en hij keerde zich resoluut af.

‘Is er niet een sandwich te krijgen of zo? Koude kip? Of een hamburger? Mijn vrouw is in verwachting, ze heeft honger. Ik hoorde dat hier hamburgers te krijgen waren.’

De man bleef staan en keek hem aan.

‘Het restaurant sluit om negen uur.’

‘En daarna?’

‘Daarna is er niks meer te krijgen.’

‘En als er ’s nachts groepen toeristen arriveren? Die moeten toch ook eten?’

‘Die komen niet ’s nachts.’

‘Maar ’t zou kunnen gebeuren.’

‘’t Gebeurt niet.’

‘Nee?’

‘Nee,’ klonk de geïrriteerde stem van de man.

‘Ze moet wat eten anders wordt ze ziek.’

De man slaakte een zucht, keek even naar de twee mannen bij de deur.

‘Misschien is er een oplossing. Maar die is niet eenvoudig.’

Freddy knikte. Hij wriemelde een hand in een broekzak, trok een vijf-dollarbiljet te voorschijn en legde het op de balie. Met de flitsende snelheid van een ervaren receptionist legde de man een handpalm op het bankbiljet.

‘Restaurant Slavia,’ zei hij. Hij schoof het biljet naar zich toe

en sloot zijn vuist erom. ‘Een zijstraatje van de Francouzka. De Ladova Steeg nummer drieënzestig. Drie keer bellen. Privé-restaurant. Hele nacht geopend.’

‘Hoe komen we daar?’ vroeg Freddy smekend.

‘Dat is niet mijn probleem,’ zei de man.

Hij verdween achter de deur.

Freddy draaide zich behoedzaam om, bang zijn evenwicht te verliezen – dat moest hij voorkomen, zijn lichaam was niet meer verticaal te krijgen als het toegaf aan de zwaartekracht – en schuifde in de richting van de draaideuren.

Een van de mannen ging staan. Ze waren allebei eind twintig, allebei gekleed in een trainingspak. De man hield hem tegen met een handgebaar.

‘Papieren,’ zei hij.

Freddy hapte naar lucht. ‘Waarom?’

‘Politie.’

‘U ziet er niet uit als een politieman.’

‘Paspoort,’ vloekte de man. Freddy schoof het ding uit het borstzakje van zijn overhemd.

De man trok het ongeduldig uit zijn handen en vergeleek de foto met het origineel. Onderzocht de stempel van het visum.

‘Het is twee uur,’ zei hij. ‘Wat gaat u zo laat doen?’

‘Is dat niet mijn eigen zaak?’

‘Wat gaat u doen op dit tijdstip?’

‘Luistert u eens, niemand in de wereld heeft iets te maken...’

‘Als u niet antwoordt arresteer ik u omdat u weigert informatie te geven.’

Freddy slikte, keek naar de andere man, die zich niet leek te interesseren voor een mogelijke arrestatie en in alle rust een Amerikaanse sigaret opstak, Marlboro.

‘Mijn vrouw heeft honger,’ verklaarde Freddy.

De man keek hem scherp aan. Hij wierp toen over zijn schouder een blik op zijn collega en zei iets in het Tsjechisch, de toon was

vragend, alsof hij vroeg: 'Weet je wat die dikke gaat doen?' De man in de fauteuil schudde zijn hoofd, knipte een vlam uit een aansteker. De ondervrager zei nog iets en de ander begon te lachen, de rook verliet in korte stoten zijn mond.

'Alles is gesloten,' riep de man vanuit zijn stoel. De rook bleef uit zijn mond walmen, als signalen van Indianen. 'U moet wachten tot 't ontbijt.'

'Zo lang houdt mijn vrouw 't niet uit.'

'Dit is New York niet. Mensen gaan vroeg naar bed. Ze moeten werken.'

'Als u me m'n paspoort teruggeeft dan zoek ik zelf wel uit of iedereen hier ligt te slapen.'

De man die voor hem stond wapperde met zijn paspoort. De ander trok zich terug uit het gesprek.

'Ik vind dat u weinig respect toont.'

'Ze wordt ziek als ze niet snel wat eet.'

'Reden te meer om voorzichtig te zijn.'

'Wat denkt u dat ik 's nachts hier ga doen? Wat moet een mens doen in deze stad? Waar verdenkt u me van?'

'Het is onze taak om over de veiligheid van de toeristen te waken. Ik moet 't u afraden om op dit tijdstip de stad in te gaan.'

'Ik neem een taxi.'

'Weet u dan waar u heen moet?'

'We rijden rond en dan zien we wel.'

'Er zwerven soms mensen door de straten die er antisocialistisch gedrag op na houden.'

'Wat is dat?'

'Die willen uw geld.'

Freddy keek hem met grote ogen aan. 'In een taxi is 't toch wel veilig?'

'Voor zover we weten wel, ja.'

'Wat is dat hier voor 'n land? Overal politie en dan toch nog gevaarlijk op straat!'